

T.B.M.M.

CUMHURİYET HALK PARTİSİ

Grup Başkanlığı

Tarih : 24 Ekim 2025

Sayı : 14762

35849

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Alparslan Bayraktar tarafından Anayasanın 98. ve TBMM içtüzüğünün 96. Maddelerine göre yazılı olarak yanıtlandırılmasını saygılarımla arz ederim. 23.10.2025

Barış BEKTAŞ

Konya Milletvekili

Türkiye’de saat dilimi politikası, hem teknik hem de sosyoekonomik açıdan kamu yaşamının neredeyse tüm alanlarını etkileyen bir konudur. 8 Eylül 2016 tarihli ve 29825 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 2016/9154 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile başlatılan ve 3 Ekim 2018 tarihli Cumhurbaşkanlığı Kararı ile kalıcı hale getirilen yaz saati uygulaması, ülkemizin tüm yıl boyunca UTC +3 (ya da GMT +3) saat diliminde kalmasını öngörmektedir. Uygulamanın temel gerekçesi olarak “enerji tasarrufu sağlanması ve gün ışığından daha fazla yararlanılması” hedefi öne sürülmüş, ancak uygulamanın uzun vadeli teknik, ekonomik ve fizyolojik sonuçları kamuoyunda ve bilimsel çevrelerde tartışmalı olmuştur.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı’nın verilerine göre uygulama sayesinde yıllar içinde 11 milyar kWh civarında enerji tasarrufu sağlandığı ifade edilmektedir. Bununla birlikte, Elektrik Mühendisleri Odası ve çeşitli üniversitelerin çalışmalarında, uygulamanın özellikle sabah saatlerinde artan aydınlatma ve ısıtma ihtiyacı nedeniyle enerji tüketimini azaltmak yerine artan bir yük oluşturduğu ileri sürülmektedir. Bu durum, uygulamanın dayandığı teknik modelleme ve veri setlerinin şeffaf biçimde paylaşılması nedeniyle kamuoyunca denetlenememektedir.

Türkiye’nin doğu-batı eksenindeki coğrafi genişliği dikkate alındığında, en doğu ile en batı illerimiz arasında yaklaşık 76 dakikalık bir güneş zamanı farkı bulunmaktadır. Kalıcı yaz saati uygulamasıyla özellikle Trakya ve Ege bölgelerinde kış aylarında gün doğumu saat 08:30–

09:00'a kadar sarmakta, milyonlarca öğrenci ve çalışan sabah karanlığında yola çıkmakta; bu da trafik ve iş kazaları riskini artırmakta, uyku düzeni ve sirkadiyen ritim bozukluklarına neden olabilmektedir. Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi ve İstanbul Tıp Fakültesi bünyesinde yapılan araştırmalar, uyku yetersizliği ile bağlantılı dikkat azalması, öğrenme güçlüğü ve duygudurum bozukluklarının özellikle ergen yaş grubunda belirgin olduğunu ortaya koymuştur.

Uygulama ayrıca, uluslararası senkronizasyon bakımından da tartışma konusudur. Avrupa Birliği, 2021 yılında mevsimsel saat değişikliklerini kaldırma önerisini ertelemiş ve üye ülkelere esneklik tanımıştır; ancak halen Avrupa'daki büyük ekonomiler kış aylarında UTC +1 dilimine dönmekte, Türkiye ise UTC +3'te kalmakta ve ticari, lojistik ve hava trafik senkronizasyonunda zaman farkı yaşamaktadır. Bu durum, özellikle havacılık ve finans sektörlerinde "zamanlama uyumsuzluğu" ve maliyet artışına neden olduğu yönünde eleştiriler almaktadır.

Öte yandan, uygulamanın puant yük yönetimi üzerindeki teknik etkileri de yeterince açıklığa kavuşturulmamıştır. Yaz saati, elektrik talebinin sabah ve akşam saatlerindeki dağılımını etkileyerek şebeke dengesi ve üretim planlaması üzerinde önemli değişikliklere yol açmaktadır. Ancak bu kaymanın puant saatlerini öne çektiği ya da enerji yoğun saatlerin değişmediği yönünde çelişkili bulgular vardır. TEİAŞ ve EPDK'nın yıllık verileri bu açıdan detaylı biçimde kamuya açıklanmadığından, enerji verimliliği iddialarının doğruluğu bağımsız biçimde teyit edilememektedir.

Kamu yönetimi açısından, kalıcı yaz saati uygulaması politik bir tercih değil, bilimsel verilere dayalı bir zaman yönetimi politikası olmalıdır. Saat dilimi tercihi yalnızca elektrik tüketimiyle sınırlı bir konu değildir; insan sağlığından çalışma verimliliğine, eğitimden ulaşım güvenliğine kadar çok boyutlu bir etkiler zinciri oluşturur. Dolayısıyla, uygulamanın sürdürülebilirliği ve toplumsal faydasının bütüncül ve şeffaf bir etki analiziyle değerlendirilmesi gerekmektedir.

Bu çerçevede, uygulamanın teknik dayanakları, veri tabanları, enerji analiz modelleri, halk sağlığı etkileri ve uluslararası uyum politikaları açısından hangi ölçütlerle izlendiği, hangi göstergelerin dikkate alındığı ve hangi kurumların iş birliğiyle yürütüldüğü kamuoyuna açık biçimde yanıtlanmalıdır. Aksi takdirde, kalıcı yaz saati uygulamasının bilimsel meşruiyeti ve kamu yararına uygunluğu konusundaki belirsizlikler devam edecektir.

Bu bağlamda;

1. Kalıcı yaz saati uygulamasına geçiş kararına temel teşkil eden İstanbul Teknik Üniversitesi tarafından hazırlanan “Yaz Saati Uygulaması Güneş Işınımı ve Elektrik Tüketimi Analizi” raporu kamuoyuyla paylaşılmış mıdır? Bu raporda kullanılan veri setleri, analiz dönemi, örneklem büyüklüğü ve modelleme yöntemi nedir?
2. Söz konusu raporun hazırlanmasında hangi bağımsız değişkenler (hava sıcaklığı, bulutluluk, nem, sosyoekonomik tüketim faktörleri vb.) dikkate alınmıştır? Modelleme sürecinde hangi istatistiksel veya algoritmik yöntemler (doğrusal regresyon, zaman serisi analizi, makine öğrenmesi vb.) uygulanmıştır?
3. Uygulamanın yürürlüğe girmesinden sonra aynı metodolojiyle yeni veri setleri üzerinden izleme veya doğrulama çalışmaları yapılmış mıdır? Yapıldıysa bu çalışmalar hangi kurumlar tarafından, hangi tarihlerde tamamlanmış ve sonuçları kamuoyuna açıklanmış mıdır?
4. Bakanlığınızın açıklamalarında yer alan “yaklaşık 11 milyar kWh enerji tasarrufu” ifadesi hangi baz dönemle ve hangi karşılaştırma kriterleriyle hesaplanmıştır? Bu hesaplama, hava koşulları, ekonomik büyüme, tüketim artışı gibi doğal değişkenler açısından normalize edilmiş midir?
5. Elektrik Mühendisleri Odası’nın “uygulamanın enerji israfına neden olduğu” yönündeki teknik değerlendirmelerine ilişkin Bakanlığınızın bilimsel yanıtı nedir? Bu iddialar doğrultusunda karşılaştırmalı bir analiz yapılmış mıdır?
6. TEİAŞ veya EPDK tarafından hazırlanan yıllık yük eğrisi raporlarında kalıcı yaz saati uygulamasının elektrik talep eğrileri üzerindeki etkisi incelenmiş midir? Puant yük saatleri uygulama sonrası değişmiş midir, değiştiyse üretim ve dağıtım planlaması nasıl etkilenmiştir?
7. Uygulama nedeniyle sabah saatlerinde artan aydınlatma ve ısıtma kullanımı sonucu enerji tüketiminde bölgesel veya mevsimsel artış gözlemlenmiş midir? Varsa bu artış oranları iller veya bölgeler bazında nedir?
8. Türkiye’nin doğu ve batı uçları arasında yaklaşık 76 dakikalık güneş zamanı farkı bulunduğu dikkate alındığında, bu farkın sabah karanlığında mesaiye ve okula başlama oranlarına etkisi değerlendirilmiş midir?
9. Özellikle batı illerinde kış aylarında gün doğumu saatlerinin 08.30–09.00 aralığına sarkması sonucunda öğrenci ve çalışanların karanlıkta yola çıkma oranına ilişkin bir veri veya istatistik tutulmakta mıdır?
10. Mesai ve okul başlangıç saatlerinin bölgesel güneşlenme sürelerine göre farklılaştırılması veya “yerel mesai uyumu” gibi bir model değerlendirilmiş midir?

11. Kalıcı yaz saati uygulamasının insan biyolojik ritmi (sirkadiyen düzen), uyku kalitesi, dikkat dağınıklığı ve ruhsal durum üzerindeki etkilerini ölçen akademik veya resmi çalışmalar yapılmış mıdır?
12. Sabah karanlığında işe ve okula gidişin trafik kazası ve iş kazası oranları üzerindeki etkisine ilişkin veriler toplanmış mıdır? Bu verilerde uygulama öncesi ve sonrası karşılaştırma yapılmış mıdır?
13. Sağlık Bakanlığı veya üniversitelerle iş birliği içinde kalıcı yaz saati uygulamasının halk sağlığı üzerindeki dolaylı etkilerine yönelik (örneğin uyku yoksunluğu, depresyon, öğrenme güçlüğü gibi) bir saha araştırması yürütülmüş müdür?
14. Uygulamanın uluslararası ulaşım, finans piyasaları, dijital ağlar ve veri senkronizasyonu gibi alanlarda Avrupa ülkeleriyle zaman farkı yaratması sebebiyle ortaya çıkan operasyonel ve ekonomik etkiler analiz edilmiş midir?
15. Avrupa Birliği ülkelerinin mevsimsel saat uygulamasına yönelik tartışmaları ve karar süreçleri incelenmiş midir? Türkiye'nin bu konuda Avrupa Birliği veya uluslararası enerji kuruluşlarıyla yürüttüğü karşılaştırmalı bir çalışma mevcut mudur?
16. Kalıcı yaz saati uygulamasının enerji verimliliği açısından sürdürülebilirliği, iklim değişikliğiyle mücadele politikalarıyla uyumlu mudur? Yenilenebilir enerji kaynaklarının entegrasyonu açısından bu saat dilimi seçiminin avantaj veya dezavantajları değerlendirilmiş midir?
17. Uygulamanın yürürlüğe girdiği tarihten bugüne kadar Bakanlığınızca her yıl izleme veya etki değerlendirme raporu hazırlanmakta mıdır? Hazırlanıyorsa bu raporlarda hangi göstergeler (enerji tüketimi, puant saat, sağlık, ulaşım, eğitim) izlenmektedir?
18. Uygulamanın devamı veya sonlandırılması yönünde Bakanlığınız bünyesinde teknik bir değerlendirme ya da kamuoyu istişaresi yapılmış mıdır? Yapıldıysa sonuçları kamuoyuna açıklanmış mıdır?
19. Alternatif senaryolar — örneğin “kış saati uygulamasına geri dönüş”, “ikili saat dilimi”, “yerel mesai farkı” veya “kademeli geçiş modeli” — teknik olarak incelenmiş midir? Bu senaryoların enerji, sağlık ve sosyoekonomik etkilerine ilişkin karşılaştırmalı bir analiz mevcut mudur?
20. Kalıcı yaz saati uygulamasının devamına ilişkin nihai kararın alınmasında hangi teknik, ekonomik ve toplumsal göstergeler belirleyici olmuştur? Bu göstergelerin güncelliği ve doğruluğu nasıl denetlenmektedir?